

СУ „Васил Левски“

7650 гр. Дулово, обл. Силистра, ул. „Кирил и Методий“ № 11,
тел.0864/ 22267; su-dulovo.com; e-mail: info-1900301@edu.mon.bg

УТВЪРЖДАВАМ:

СТЕЛИЯН ТОТЕВ

Директор на СУ „Васил Левски“

гр. Дулово

ПРОГРАМА

**ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО В
УЧИЛИЩЕ**

ПРЕЗ УЧЕБНАТА 2024-2025 ГОДИНА

Програмата е приета на заседание на Педагогическия съвет с Протокол №7/10.09.2024 г. и е утвърдена със Заповед № ПД - 02- 694/10.09.2024 г. на директора на училището

ПРОГРАМА ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО В УЧИЛИЩЕ

Разработването на училищна политика по проблемите на тормоза и насилието е процес, чието реализиране може да се търси в посока на:

- повишаване чувствителността към проявите на насилие и тормоз;
- обучения на учителите за причините и ефектите от насилието и тормоза;
- стимулиране на учениците да търсят помощ, когато върху тях е упражнено насилие или тормоз;
- предварително установен план за действие в случай на насилие или тормоз.

I. ИЗМЕРЕНИЯТА НА ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО В УЧИЛИЩЕ

Тормозът в училище обхваща широк спектър от прояви. Това е явление със сериозни размери, което оставя дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението както на децата, които търпят насилие, така и на онези, които го извършват или наблюдават. Последиците от тормоза в училище са особено тежки и продължителни и силно привличат общественото внимание. Българската дума, която отговаря най-точно на явлението, е „тормоз“ („bullying“). Тормозът е сбор от съзнателни негативни постъпки, които са дълготрайни, насочени към един и същ ученик от страна на един ученик или група.

Ключови в разбирането за тормоза са следните характеристики на това поведение:

1. Злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете;
2. Извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унизи или изолира от социалния живот;
3. Повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на агресия.

Тормозът обхваща много широк спектър от поведения: преки нападения (удряне, заплаха или принуда, дразнене, подигравка, наричане с обидни прякори, сексуални забележки, открадване или повреждане на лични вещи) или непреки (например разпространяване на слухове или насърчаване на другите да отхвърлят или изключат някого от приятелската среда). Проявите на тормоз най-общо могат да бъдат разделени на следните основни групи: Физически тормоз – например, блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение; Вербален тормоз – словесни изрази, които имат за цел да унижат и оскърбят детето на база раса, пол, религия, сексуалност, увреждане или друго, с което се подчертава различие от останалите. Включва подмятания, подигравки, унижение, заплахи, обиди; Психически тормоз – например, подмятане, подиграване, закачане, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на имущество, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене; Социален тормоз – например, избягване, игнориране, изключване от дейността, одумване и разпространение на зловни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз, изолиране; Сексуален тормоз – представлява всяка форма на нежелано словесно, несловесно или физическо поведение със сексуален характер, имащо за цел или водещо

до накръняване на достойнството на лицето, и по-специално създаване на смуцаваща, враждебна, деградираща (принизяваща), унижителна или обидна обстановка. Включва измислянето на сексуализирани прякори или имена, коментари за външността на някой и подигравки със сексуално значение, неподходящо докосване, бележки и надписи със сексуално съдържание и т.н. до по-екстремни форми на нападане и насилие.

4. Тормозът може да се случва както във физическата среда, така и във виртуалната среда (кибертормоз). Бурното развитие на електронните комуникации през последните години доведе до нарастване на проявите на насилие, които се извършват чрез интернет или мобилен телефон. Тук спада разпространяването на: - обидни, заплашителни и подигравателни текстови съобщения по мобилен телефон, електронните средства за комуникация или в социалните мрежи; - разпространяване на материали, които уронват достойнството на детето или го унижават: снимането на детето с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видеозапис в интернет или по други канали без негово съгласие, кражба на самоличност, разпространение на слухове в социалните мрежи др. Какво е насилие? Всяко действие или поведение, насочено срещу другия човек или собствената личност, което предизвиква физическо, психическо и емоционално страдание, може да се нарече насилие. Физическо насилие е „причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание, без разстройство на здравето“. Психическо насилие „са всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на детето, като подценяване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение, както и неспособността на родителя, настойника, попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури подходяща подкрепяща среда“. Сексуално насилие и злоупотреба над дете според определението на СЗО е „участието на дете в сексуални действия, които той или тя не разбира напълно и за които не е в състояние да даде информирано съгласие, или за които детето не е подготвено от гледна точка на развитието си и не може да даде съгласие, или които са в нарушение на законите или социалните табу на обществото“.

II. ЦЕЛИ

Основна цел на политиката е да допринесе за предотвратяване на насилието и тормоза между децата и създаване на безопасна и подкрепяща училищна среда. Допълнителни цели: - повишаване на чувствителността, ангажираността и капацитета на цялата училищна общност за превенция и справяне с тормоза и насилието между учениците; изграждане на умения за разпознаване, трансформация и насочване на агресията към позитивни форми и изяви; подобряване на отношенията между учениците и техните умения за общуване; активизиране на вътрешноличностните ресурси на учениците за саморегулация и самоорганизация създаване и утвърждаване на ясна ценностна система в училище, която не допуска прояви на насилие и тормоз - договаряне на единна система за намеса и превенция срещу тормоза и насилието - включване на всички ученици в изграждането на подобна система; - мобилизиране на местните ресурси за справяне с насилието и тормоза и създаване на подкрепяща среда около училището;

Основната цел е: Създаване на сигурна и подкрепяща училищна среда с цел превенция на насилието и тормоза в училище

Подцел 1: Подкрепа и утвърждаване на училищна култура, основана на взаимно уважение, равно достойнство, справедливост;

СУ „Васил Левски“

7650 гр. Дулово, обл. Силистра, ул. „Кирил и Методий“ № 11,
тел.0864/ 22267; su-dulovo.com; e-mail: info-1900301@edu.mon.bg

Подцел 2: Насърчаване на информирано и компетентно участие на всички членове на училищната общност – ученици, учители, специалисти, ръководство, родители и местна общност чрез прилагане на цялостен училищен подход;

Подцел 3: Развитие на емоционална интелигентност и развитие на социални умения за предотвратяване и овладяване на конфликтни ситуации сред възрастни и деца, между деца, в училище и в общността;

4 Подцел: Овластяване на децата да бъдат агенти на промяна за себе си и другите и развитие на доброволческа култура;

III. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ - поощряване на позитивните интереси на детето;
- активност и участие на цялата училищна общност – родители, педагогически и непедagogически персонал, ученици както и обществени организации в квартала, във всички етапи на планиране и реализиране на политиката; - недискриминация; - отхвърляне на всички форми на насилие, като форма на поведение и общуване. IV.

Едни от основните принципи са осведомеността и готовността на училищната общност за работа по проблемите с насилието.

Правилното информиране на актуалното състояние на училищната среда относно проявите на тормоз и насилие е провеждането на оценка на ситуацията и дискутирането ѝ с учители, родители и класове.

За да се дефинират нуждите и да се идентифицират ресурсите за постигане на сигурна училищна среда трябва да се изготви План на координационния съвет.

КООРДИНАЦИОННИЯТ СЪВЕТ е ключов вътреучилищен екип по въпросите на превенция и реакцията на насилието и тормоза. Той се образува по изискване на Механизма за противодействие на насилието и тормоза в образователната система. Състав на екипа: зам. директор, родители, двама родители и двама ученици.

Въвеждане на защитна мрежа - единни правила и задължения за действие на всички служители в случай на тормоз сред учениците.

Създаване на дневник за случаи на насилие и тормоз за съответната учебна година -Регистър за вписване на възникнали ситуации на тормоз. (дата, клас, участници, вид, на насилието и нивото, какво е предприето като действия, подпис на служителя.

ОПИСАНИЕ НА ПРОГРАМАТА:

При реализиране на дейностите в училище се използват т нар. „подход, насочен към цялото училище”, при който цялото училище – деца, педагогически и друг персонал, училищно ръководство, родители активно изпълняват мерки за превенция и справяне с проявите на тормоз и насилие. При този подход се изисква висока степен на участие и ангажираност от страна на всички горепосочени сегменти на училищната общност, като чрез координирани, системни и последователни усилия се работи за спиране на агресията и изграждане у децата на трайни ценности и личностни нагласи срещу насилието и тормоза.

Постигането на поставените цели е възможно при последователното изпълнение на :

1.ОСЪЗНАВАНЕ НА ПРОБЛЕМА С ТОРМОЗА

2. ИЗГРАЖДАНЕ НА ЗАЩИТНА МРЕЖА

СУ „Васил Левски“

7650 гр. Дулово, обл. Силистра, ул. „Кирил и Методий“ № 11,
тел.0864/ 22267; su-dulovo.com; e-mail: info-1900301@edu.mon.bg

3. ДЕФИНИРАНЕ НА ЕЛЕМЕНТИТЕ НА ЗАЩИТНАТА СИСТЕМА: - дейности на ниво клас; - дейности на ниво училище; - дейности с родителите; - дейности с обществени организации;

4. УЧЕНИЦИТЕ ДА ПОЛУЧАВАТ ЕФЕКТИВНА ПОМОЩ ОТ ВЪЗРАСТНИТЕ (РОДИТЕЛИ И УЧИТЕЛИ)

5. УЧИЛИЩЕТО ДА РЕАГИРА И ДЕЙСТВА СПОРЕД ПРИЕТИТЕ ПРАВИЛА

V. ЗАДАЧИ

1. Ангажиране на училището и създаване на необходимата организационна структура за изпълнение на политиката. Тази задача да се постигне чрез следните дейности: - сформиране на училищен координационен съвет; - разработване на план за работа с конкретни дейности и отговорности, и др.

2. Повишаване на ангажираността, чувствителността и капацитета на училищната общност да развива училищната политика за превенция на насилието и тормоза. За постигането на тази задача да се предвидят следните дейности: - изследване на насилието и тормоза сред децата, използване на резултатите за повишаване на разбирането на тези проблеми в училище; - обучение на педагогическия персонал за справяне с прояви на тормоз, агресия и насилие; - запознаване на родителите с проблемите, свързани с насилието и тормоза между децата, и др.

3. Изграждане на защитни механизми за превенция на тормоза и насилието в училище. Тази задача се планира да се постигне чрез: - разработване и приемане на ценности и правила на поведение във всеки клас; - въвеждане и популяризиране на начини за съобщаване на случаи на насилие; - създаване на подкрепяща мрежа около училището за превенция на тормоза между ученици; - привличане на родителите за по-широко участие в политиката училището, свързана с програмата за превенция на тормоза и насилието в училище и др.

4. Формиране у децата на умения и нагласи, недопускащи насилие в общуването и поведението. За постигане на тази задача да се осъществи специализирана работа с учениците в часовете на класа (беседи, презентации, извънучилищни мероприятия, клубна дейност, включване на темата за тормоза и насилието в редовните учебни дисциплини и др.)

5. Мерки, допринасящи за ефективното осъществяване на програмата:

- Да се предложат ясни граници, правила и процедури по посочените в политиката направления;

- Да се подпомагат класните ръководители в реализиране на превантивната работа по класове;

- Да се работи в тясно сътрудничество с родителските съвети, ученическият съвет, извънучилищни подкрепящи организации;

- Периодично през учебната година да се отчитат проблемите по реализиране на политиката, както и да се анализират добрите практики и постигнатите положителни резултати.

Провеждане на обучение и предоставяне на инструменти за професионална подкрепа и взаимопомощ за педагогическите специалисти в следните направления.

Ключови за изграждане на сигурна среда

Водене на занимания за социално и емоционално учене с класа.

Ефективно общуване с ученици и родители.

Управление на груповите процеси в класната стая.

VI. ДЕЙНОСТИ ПО ПРЕВЕНЦИЯ НА ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО

Създаване на по-сигурна среда в училище:

а. Повишаване на разбирането за агресивност и тормоз;

- Запознаване с политиката;

- Анализ на тормоза и насилието в училище- честота, място, форми, причини;

- Изготвяне съвместно с учениците на правила за поведението им в паралелката, в часовете, в междучасията и в извънучебно време;

б. Изграждане на защитна мрежа

- Да се ангажират всички с изпълнението на политиката;

- Учителите да помагат на учениците да се ориентират в огромния обем информация в информационната мрежа, като им показват кои са достоверните източници на информация в тяхната област на знание;

- Децата от малки да бъдат обучавани да спазват определени правила за безопасно поведение в интернет, с цел превенция на кибертормоза;

- Да се прилагат и изпълняват договорените ценности, правила и последствия;

- Да се създаде механизъм за докладване на случаи на тормоз;

- Да се проведат тематични родителски срещи;

в. Определяне на елементите на защитната мрежа

- Партньорство с родителите;

- Партньорство с обществени организации;

- Дейности за развитие на компетентностите на всички членове на училищната общност;

г. Привличане на общността

- Създаване на подкрепяща среда около училището;

- Изграждане на система и процедури за насочване към други институции;

- Обмен на информация и сътрудничество между институциите;

- Включване на различни организации за провеждане на общи събития срещу тормоза и насилието;

д. Помощ за учениците

- Разглеждане на теми от глобалното, гражданското, здравното и интелектуалното образование в часа на класа, в заниманията по интереси и във факултативните часове;

- Индивидуална работа с учениците, обект на насилие;

- Индивидуална работа с учениците, упражняващи насилие;

- Използване на посредник при разрешаване на конфликт в училище;

- Консултиране на ученика с психолог;

- Създаване на условия за включване на ученика в група за повишаване на социалните умения за общуване и решаване на конфликти;

- Насочване на ученика към занимания, съобразени с неговите потребности;

СУ „Васил Левски“

7650 гр. Дулово, обл. Силистра, ул. „Кирил и Методий“ № 11,
тел.0864/ 22267; su-dulovo.com; e-mail: info-1900301@edu.mon.bg

- Индивидуална подкрепа от личност, която той уважава;
- Участие на ученика в дейности в полза на паралелката и училището.

Работа с учениците, родителите и институциите относно превенцията на насилието и тормоза:

На ниво училище – Изграждане на позитивна идентификация на учениците с училището, на принадлежност към училищната култура и общност. Гарантиране на възможност Ученическият съвет да участва информирано и компетентно в създаването на сигурна училищна среда.

На ниво клас - Изграждане на класа като загрижена общност, на отношения на приемане, взаимно уважение и взаимопомощ между съучениците. Участие на учениците в часове за социални и емоционални умения в рамките на учебната програма: разбиране на собствените емоции и емоциите на другите, умения за изразяване и общуване, за контролиране на импулсите, за създаване на приятелства и разрешаване на конфликти;

• **На ниво ученик** - Предоставяне на възможност и условия всеки ученик да бъде приет и да се идентифицира с общността, информирано да участва в създаването на сигурна училищна среда, както и да потърси помощ при трудности.

Подкрепа участието на **родителите** в изграждането на сигурна училищна среда с цел превенция на насилието.

Предоставяне на възможности и форми за информирано участие на родителите в училищния живот в посока изграждане на сигурна среда посредством споделени ценности, ясни права и отговорности.

Предоставяне на възможност за сътрудничество със семейството при случаи на насилие.

Предоставяне на възможност и условия всеки родител да бъде приет, да получава своевременно информация за развитието на детето, да търси и да получава помощ при затруднения, свързани с развитието и поведението на учениците.

Изграждане на идентичност и ценности на училищната общност – отразяване в правилници и вътрешни документи – група от ученици „Миротворци“.

Укрепване на училищната общност, чрез информирано участие на ученици и родители.

Училището си партнира с институциите и службите на местно ниво в помощ за създаване на сигурна училищна среда на ниво превенция и на ниво интервенция – съвместни превенционни дейности, протоколи за взаимодействие при случай на насилие.

Оценка на проблема: Оценката и анализирането на проблема е първата стъпка за неговото решаване. Тя се извършва в началото и в края на учебната година.

Механизъм за противодействие на училищния тормоз има правила:

Създават се единни училищна правила – обобщаване на всички предложения за правила на поведение и ценности.

Направени са по класове и формулиране на общоучилищни ценности, които да бъдат част от училищната политика.

Договаряне на единен механизъм, включително разписани ясни отговорности, за реагиране при всяка проява на тормоз и насилие.

Разработване на предложения за промени в Правилника на дейността на училището и обсъждането им с училищната общност.

Подобряване на системата за дежурства с оглед обхващане на местата, в които на етапа на оценка е установено, че се извършва.

СУ „Васил Левски“

7650 гр. Дулово, обл. Силистра, ул. „Кирил и Методий“ № 11,
тел.0864/ 22267; su-dulovo.com; e-mail: info-1900301@edu.mon.bg

Водене на училищен дневник със случаи и управление на информацията - в дневника се документират единствено ситуации, съответстващи на нива две и три според приетата класификация при която е необходима и намесата на координационния съвет.

Работа по случай

Ситуацията, която следва да се впише в Дневника със случаи съдържа: дата, какво се случило – кратко описание на ситуацията, кога се е случило, кои са участниците, кой служител е регистрирал ситуацията, име и подпис, какво е предприето като действия (интервенция), кои отговорни участници са информирани (институции, органи, родители), как е приключила ситуацията или на какъв етап е и какво предстои.

На базата на вписаните ситуации, координационният съвет извършва оценка на риска. Екипът е отговорен за анализа и разпознаването на ученици, които участват и се въвличат в ситуации на тормоз, без значение дали извършват проявите или са пострадали от насилието. Анализът е подчинен на цели за извеждане на необходимост в ситуация на риск. Екипът създава процедура за откриване на работа по случай в училище. Процедурата за откриване и работа по случай се при предприемане на индивидуална работа по случай с ученик на базата от направения анализ, координирането на работа се осъществява от училищния психолог или от педагогическия съветник. Информацията за вписаните в Дневника със случаи на училищен тормоз се съхранява само при психолога или педагогическия съветник или по изключение при друг член на координационния съвет, определен от директора на училището.